

Kliimakindla majanduse seadus

1. peatükk

Üldsätted

1. jagu

Seaduse eesmärk ja reguleerimisala

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on panustada kliimamuutuste leevendamisse ja kliimamuutustega kohanemisse, aidates kaasa kliimamuutustele vastupanuvõimelisema ühiskonna kujunemisele, suurendades majandus- ja ettevõtluskeskkonna kliimakindlust ning luues eeldused puhta majanduse kasvuks.

§ 2. Reguleerimisala

Käesoleva seadusega sätestatakse põhimõtted ja eesmärgid kliimamuutuste leevendamiseks ja kliimamuutustega kohanemiseks, kliimapoliitika elluviimisega seotud kohustused riigiasutustele ja kohaliku omavalitsuse üksustele, kliimamuutuste negatiivset mõju vähendavad ja majanduse konkurentsivõimet soodustavad meetmed, eesmärkide täitmise seire ja aruandluse nõuded ning juhtimisstruktuur eesmärkide ja kohustuste täitmise tagamiseks.

2. jagu

Mõisted

§ 3. Kasvuhoonegaasid

Kasvuhoonegaasid käesoleva seaduse tähenduses on süsinikdioksiid (CO₂), metaan (CH₄), diämmastikoksiid (N₂O), väävelheksafluoriid (SF₆), lämmastiktrifluoriid (NF₃), fluorosüsivesinikud (HFCd) ja perfluorosüsivesinikud (PFCd).

§ 4. Süsinikdioksiidi ekvivalent

Süsinikdioksiidi ekvivalent on ühik, millega väljendatakse kasvuhoonegaaside kogust, mis on ümber arvutatud süsinikdioksiidi koguseks, kasutades globaalse soojendamise potentsiaali, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2020/1044, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1999 seoses globaalse soojendamise potentsiaali väärtuste ja inventuurisuuniste ning liidu inventuurisüsteemiga ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni delegeeritud määrus (EL) nr 666/2014, lisas.

§ 5. Globaalse soojendamise potentsiaal

Globaalse soojendamise potentsiaal on kasvuhoonegaasi mõju kliima soojenemisele võrreldes süsinikdioksiidi põhjustatud mõjuga, mis on välja arvutatud ühe kilogrammi kasvuhoonegaasi globaalse soojendamise potentsiaali ja ühe kilogrammi CO₂ globaalse soojendamise potentsiaali suhtena 100 aasta kohta.

§ 6. Kasvuhoonegaaside heitkogus

Kasvuhoonegaaside heitkogus käesoleva seaduse tähenduses on riigisiselt tekkivate kasvuhoonegaaside heide atmosfääri väljendatuna süsinikdioksiidi ekvivalendina.

§ 7. Kliimamuutuste leevendamine

Kliimamuutuste leevendamine on meetmete võtmine kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks või vältimiseks.

§ 8. Kliimamuutustega kohanemine

Kliimamuutustega kohanemine on meetmete võtmine kliima muutumisega kaasnevate riskide maandamiseks, et tagada ühiskonna ning ökosüsteemide vastupanuvõime ja heaolu.

§ 9. Kliimaneutraalsus

Kliimaneutraalsus on kasvuhoonegaaside heite ja sidumise vaheline tasakaal, mille tulemusena kasvuhoonegaaside heide ei ületa sidumist.

§ 10. CO₂ neutraalsus

CO₂ neutraalsus on süsinikdioksiidi heite ja sidumise vaheline arvestuslik tasakaal, mille tulemusena süsinikdioksiidi heide ei ületa selle sidumist. CO₂ neutraalsus ei hõlma teisi kasvuhoonegaase.

§ 11. Kliimakindlus

Kliimakindlus on valmisolek, vastupanu- ja reageerimisvõime võimalikele lühi- ja pikaajalistele kliimamõjudele ning võime nende mõjudega kohaneda viisil, mis on kooskõlas kliimaneutraalsuse eesmärgiga ning energiatõhususe suurendamise põhimõttega.

§ 12. Kasvuhoonegaaside sidumine

Kasvuhoonegaaside sidumine on nende looduslik või tehnoloogiline eemaldamine atmosfäärist või heidet põhjustavate tegevuste käigus eralduvate kasvuhoonegaaside püsiv eemaldamine enne atmosfääri sattumist.

2. peatükk Põhimõtted

§ 13. Põlvkondadevahelise õigluse põhimõte

Kliimamuutusi tuleb leevendada ja nendega kohaneda viisil, mis tagab, et iga põlvkond kannab vastutust kasvuhoonegaaside heite vähendamise ja kliimamuutuste tagajärgedega kohanemise eest õiglaselt, ilma tulevastele põlvkondadele ülemäärast koormat asetamata.

§ 14. Õiglase ülemineku põhimõte

Käesoleva seaduse 3. peatükis sätestatud kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise eesmärgid (edaspidi *kliimaeesmärgid*) saavutatakse õiglaselt ja kaasavalt, arvestades sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnamõju, nii et ka haavatavatel

ühiskonnarühmadel, sektoritel ja ettevõtjatel oleks võimalik oma tegevust vastavalt kliimaeesmärkidele kohandada.

§ 15. Teaduspõhisus

Kliimaeesmärkide seadmisel ja nende saavutamiseks vajalike meetmete kavandamisel ja rakendamisel kasutatakse parimat kättesaadavat teaduslikku teadmist.

§ 16. Teiste keskkonnaeesmärkidega kooskõla hoidmise põhimõte

Kliimaeesmärkide seadmisel ning nende saavutamiseks vajalike meetmete kavandamisel ja rakendamisel välditakse teiste keskkonnaeesmärkide, sealhulgas elurikkuse eesmärkide kahjustamist, ning alternatiivsetest meetmetest eelistatakse erinevate keskkonnaeesmärkide kooskõla pakkuvaid lahendusi.

§ 17. Konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna soodustamine

Kliimaeesmärkide saavutamisel soodustatakse kliimakindlat ja madala süsiniku heitega majandust viisil, mis ei kahjusta ettevõtluskeskkonna konkurentsivõimet.

§ 18. Kliimaeesmärke toetavate tehnoloogiate valiku põhimõte

Kliimaeesmärkide saavutamisel eelistatakse tehnoloogiate valikul võimalikult efektiivseid, ressursside säästlikku kasutamist võimaldavaid ning võimalikult väikese keskkonnamõjuga, sealhulgas võimalikult vähese kasvuhooonegaaside heitega tehnoloogiaid.

§ 19. Kasvuhooonegaaside heite vähendamist toetavate tehnoloogiate katsetamise ja kasutuselevõtu soosimine

Soositakse kasvuhooonegaaside heite vähendamist toetavate tehnoloogiate katsetamist ja kasutuselevõttu, mis loob võimalused sellise tehnoloogia kasutuselevõtu kiirendamiseks.

§ 20. Kasvuhooonegaaside ülekandumise vältimise põhimõte

Strateegiliselt oluliste toodete või teenuste, sealhulgas toidu varustuskindluse tagamisel välditakse kasvuhooonegaaside heite ülekandumist ehk kasvuhooonegaaside leket kolmandatesse riikidesse.

§ 21. Ringmajanduse põhimõte

Ressursse kasutatakse viisil, mis vähendab miinimumini esmase toorme kasutust ja jäätmeteket, eelistades kohalikku ja taastuvat teisest tooret, mis tagab toodete ja ehitiste pikaajalise kasutamise.

§ 22. Energiatõhususe suurendamine

Kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks suurendatakse energi tõhusust kõikides energiaahela etappides alates energi tootmisest ja selle edastamisest kuni lõpptarbimiseni.

§ 23. Ressursside väärindamine

Kohalike ressursside väärindamist ja ringset kasutust mitmekesistatakse ja tõhustatakse ühiskonnale võimalikult suurt väärtust looval ja säästlikul viisil ning eelistatakse võimalusel Eesti loodusvarade ja Eestis toodetud toorme kohapealset väärindamist ning teisese toorme kohapealset kasutamist.

§ 24. Süsinikuvaru hoidmist ja loodusesse kasvuhoonegaaside sidumist soodustavate tegevuste ja praktikate eelistamine

Tegevuste ja meetmete valikul eelistatakse looduspõhiseid lahendusi, mis vähendavad kasvuhoonegaaside heidet, suurendavad süsiniku sidumist ja talletamist või parandavad vastupanu kliimamuutuste tagajärgedele.

§ 25. Kestliku ruumilise arengu põhimõte

(1) Ruumilise arengu suunamisel tagatakse kliimaeesmärke, inimese heaolu ning ökosüsteemide säilimist ja toimimist toetav areng asulate kompaktsete alade tihendamise, valglinnastumise vältimise, asulasüdamete mitmekesistamise, linnaregioonide tervikliku käsitlemise, ligipääsetavuse tagamise ja ühistranspordikeskse planeerimise kaudu, arvestades, et kestlik ruumiline areng põhineb kvaliteetse ruumi põhimõtetel.

(2) Valglinnastumine on madala asustustiheduse ja hajusa hoonestusega ala laienemine asula selgelt piiritletavast kompaktse asustusega alast väljapoole.

§ 26. Kestliku ehitatud keskkonna põhimõte

Ehitamisel kasutatakse ehituslahendusi ja -materjale, mis on keskkonnasäästlikud, ja järgivad ringmajanduse põhimõtteid, tagavad energiatõhususe ning aitavad säilitada kohalikke ehitustraditsioone ja ajaloolist pärandit, elukeskkonna arendamisel eelistatakse olemasolevate hoonete renoveerimist ja ajakohastamist ning kultuuripärandi kasutuses hoidmist.

3. peatükk Kliimaeesmärgid

§ 27. Riigi kasvuhoonegaaside heitkogus ja selle vähendamise eesmärgid

(1) Riigi kasvuhoonegaaside heitkogus arvutatakse käesoleva seaduse §-des 28–34 nimetatud kasvuhoonegaaside heitkoguste põhjal.

(2) Riigi kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamise eesmärgid võrreldes 2022. aasta heitkogusega on järgmised:

- 1) 2030. aastaks ei ületa kasvuhoonegaaside heitkogused 2022. aasta taset;
- 2) heitkogust vähendatakse 2035. aastaks 29%;
- 3) heitkogust vähendatakse 2040. aastaks 57%;
- 4) 2050. aastaks saavutatakse kliimaneutraalsus, eelkõige kasvuhoonegaaside heitkogust vähendades.

§ 28. Energeetikasektori kasvuhoonegaaside heitkogus ja selle vähendamise eesmärgid

(1) Energeetikasektori kasvuhoonegaaside heitkogus koosneb elektri ja soojuse tootmisel ning energiatõrkude käitamisel tekkivatest kasvuhoonegaaside heitkogustest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud heitkogust vähendatakse 2022. aasta heitkogusega võrreldes järgmiselt:

- 1) 2030. aastaks 37%;
- 2) 2035. aastaks 45%;
- 3) 2040. aastaks 84%.

(3) Kliimamuutuste leevendamise eesmärkide saavutamiseks suurendatakse järk-järgult vähese kasvuhooonegaaside heitega ja heiteta energiakandjate osakaalu energiatootmises, eesmärgiga, et hiljemalt 31. detsembrist 2040 on elektri ja soojuste tootmine CO₂ neutraalne.

§ 29. Transpordisektori kasvuhooonegaaside heitkogus ja selle vähendamise eesmärgid

(1) Transpordisektori kasvuhooonegaaside heitkogus koosneb riigisisest lennundusest ja laevandusest, maantee- ja raudteetranspordist, mobiilsetest külmutus- ja kliimaseadmetest ning muudest transpordisektori allikatest pärinevatest kasvuhooonegaaside heitkogustest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud heitkogust vähendatakse 2022. aasta heitkogusega võrreldes järgmiselt:

- 1) 2030. aastaks 24%;
- 2) 2035. aastaks 37%;
- 3) 2040. aastaks 55%.

(3) Vähemalt 50 000 elanikuga asula territooriumil ühistransporditeenuse osutamiseks kasutatakse nullheitega sõidukeid:

- 1) taksoveo osutamisel alates 2035. aastast;
- 2) linnaliini bussiveol alates 2040. aastast.

§ 30. Hoonete sektori kasvuhooonegaaside heitkogus ja selle piiramise eesmärgid

(1) Hoonete sektori kasvuhooonegaaside heitkogus koosneb kodumajapidamistes, äri- ja avalikes hoonetes, paiksetes kliimaseadmetes ning gaaskustutussüsteemidest tekkivatest kasvuhooonegaaside heitkogustest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud heitkoguse piiramise eesmärgid võrreldes 2022. aasta heitkogusega on järgmised:

- 1) 2030. aastani 2022. aasta heitkogust ei ületata;
- 2) heitkogust vähendatakse 2035. aastaks 16%;
- 3) heitkogust vähendatakse 2040. aastaks 37%.

§ 31. Tööstussektori kasvuhooonegaaside heitkogus ja selle piiramise eesmärgid

(1) Tööstussektori kasvuhooonegaaside heitkogus koosneb põlevkivitööstusest, muus töötlevas tööstuses ja ehituses tarbitud kütustest, tööstusprotsessidest, külmutusseadmetest ja ressursikasutusest tekkivatest kasvuhooonegaaside heitkogustest.

(2) Tööstussektoris tekkivate kasvuhooonegaaside heitkoguse piiramise eesmärk jagatakse põlevkivitööstusest, muus töötlevas tööstuses ning ehituses tarbitud kütustest, tööstusprotsessidest, külmutusseadmetest ja ressursikasutusest pärineva heite vahel.

(3) Põlevkivitööstusest pärinevate kasvuhoonegaaside heitkoguse piiramise eesmärgid võrreldes 2022. aasta heitkogusega on järgmised:

- 1) heitkoguse kasv 2030. aastaks ei ületa 40%;
- 2) heitkoguse kasv 2035. aastaks ei ületa 12%;
- 3) heitkogust vähendatakse 2040. aastaks 16%.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatata töötlevas tööstuses ja ehituses tarbitud kütustest, tööstusprotsessidest, külmutusseadmetest ja ressursikasutusest tekkivate kasvuhoonegaaside heitkoguse piiramise eesmärgid võrreldes 2022. aasta heitkogusega on järgmised:

- 1) heitkoguse kasv 2030. aastaks ei ületa kahekordset 2022. aasta taset;
- 2) heitkoguse kasv 2035. aastaks ei ületa 62%;
- 3) heitkoguse kasv 2040. aastaks ei ületa 2022. aasta taset.

§ 32. Jäätmemajandussektori kasvuhoonegaaside heitkogus ja selle vähendamise eesmärgid

(1) Jäätmemajandussektori kasvuhoonegaaside heitkogus koosneb jäätmete ladestamisel, kompostimisel, jäätmete põletamisel energia taaskasutuseta ja lahtisel põletamisel tekkivatest kasvuhoonegaaside heitkogustest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud heitkogust vähendatakse 2022. aasta heitkogusega võrreldes järgmiselt:

- 1) 2030. aastaks 29%;
- 2) 2035. aastaks 40%;
- 3) 2040. aastaks 47%.

§ 33. Põllumajandussektori kasvuhoonegaaside heitkogus ja selle vähendamise eesmärgid

(1) Põllumajandussektori kasvuhoonegaaside heitkogus koosneb põllumajandusmaal või selle muutmisel, maaharimises ja loomakasvatuses tekkivatest kasvuhoonegaaside heitkogustest ning põllumajanduses kasutatavatest kütustest tekkivatest kasvuhoonegaaside heitkogusest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud heitkogust vähendatakse 2022. aasta heitkogusega võrreldes järgmiselt:

- 1) 2030. aastaks 14%;
- 2) 2035. aastaks 17%;
- 3) 2040. aastaks 18%.

§ 34. Maakasutussektori kasvuhoonegaaside heitkogus ja selle vähendamise ning kasvuhoonegaaside sidumise eesmärgid

(1) Maakasutussektori netoheide või netosidumine koosneb metsamaal, puittoodetes, põllumaal, rohumaal, turbatootmisaladel, aiandusturba kasutamisel, asulates ja maakasutuse muutusest muudeks märgaladeks ning muul maal tekkivate kasvuhoonegaaside heite ja sidumise vahest.

(2) Maakasutussektori heitkoguste vähendamise eesmärk aastaks 2030 on saavutada kasvuhoonegaaside heite ja sidumise tasakaal.

(3) Maakasutussektori eesmärk on olla kasvuhoonegaaside netosiduja alates 2035. aastast.

(4) Turbasektori heitkoguste vähendamise eesmärgid võrreldes 2022. aasta heitkogusega on järgmised:

- 1) heitkogust vähendatakse 2030. aastaks 12%;
- 2) heitkogust vähendatakse 2040. aastaks 50%;
- 3) 2050. aastaks saavutatakse kasvuhooonegaaside heite ja sidumise tasakaal.

§ 35. Kliimamuutustega kohanemise eesmärgid

(1) Kliimamuutustega kohanemise eesmärk on tõsta elanikkonna teadlikkust kliimamuutustest ja kliimariskidest, suurendada ühiskonna, majanduse ja ökosüsteemide vastupanuvõimet ning vähendada haavatavust kliimamuutuste ebasoodsate mõjude suhtes.

(2) Kliimamuutustega kohanemise eesmärgist lähtuvalt on vajalik tagada:

- 1) majanduse ja taristute toimimine mistahes ilmastikunähtuse avaldumisel nii, et taristust sõltuvad teenused on inimestele kättesaadavad ja ligipääsetavad;
- 2) inimeste õiguste ja tervise kaitse, pöörates eriti tähelepanu enim haavatavatele inimrühmadele, keda kliimamuutuste negatiivsed mõjud kõige enam ohustavad, sealhulgas ennetades, vähendades või leevendades negatiivset tervisemõju, haigestumust ja suremust, mis on tingitud ebasoodsatest ekstreemsetest ilmastikuoludest ja teistest kliimariskidest ning kliimamuutustest tulenevat vaesusriski;
- 3) elanike ning ettevõtete teadlikkuse tõstmine kliimamuutustest ja valmisolek võimalike ohtlike tagajärgede ennetamiseks ja vastupanuvõime suurendamiseks;
- 4) elurikkuse hea seisund, ökosüsteemide kaitse ja taastamine ning looduskeskkonna parem valmisolek kliima muutumisega kaasnevate mõjudega toimetulekuks, aidates muuhulgas kaitse- ja taastamistegevustega kaasa looduslike liikide, elupaikade ning ökosüsteemide kohanemisele ja nende hea seisundi säilitamisele või taastumisele;
- 5) toidujulgeolek ja toidu isevarustatuse ning biomajanduse sektorite jätkusuutlik ja muutuvaid kliimatingimusi arvestav toimimine;
- 6) tõhus kliimamuutuste pikaajaliste mõjudega arvestamine maakasutuses, põllumajanduses, toidutootmises, veega varustatuses, metsanduses, planeeringutes ning ehituses;
- 7) looduspõhiste kohanemislahenduste edendamine ja eelistamine, eriti tiheasustusaladel ning põllumajandusmaastikel, nii et need toetaksid elurikkust, looduse hüvede säilimist ja inimeste heaolu;
- 8) kultuuripärandi kaitse ja säilimine ning parem valmisolek kliima muutumisega kaasnevate mõjudega toimetulekuks.

(3) Täpsemad kliimamuutustega kohanemise eesmärgid seatakse valdkonna arengukavades ja tegevusprogrammides.

4. peatükk

Avaliku sektori eesmärgid ja kohustused kliimamuutuste leevendamisel ja kliimamuutustega kohanemisel

§ 36. Avaliku sektori eesmärgid

- (1) Kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks lõpetab avalik sektor, välja arvatud siseturvalisuse-, riigikaitse- ja tervishoiuteenuseid pakkuvad avaliku sektori asutused ning välisriikides asuvad Välisministeeriumi struktuuriüksused, fossiilkütuste kasutamise alates 2040. aastast.
- (2) Avalik sektor käesoleva seaduse tähenduses on:
 - 1) riik või riigiasutus;
 - 2) kohaliku omavalitsuse üksus, kohaliku omavalitsuse asutus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühendus;

3) muu avalik-õiguslik juriidiline isik või avalik-õigusliku juriidilise isiku asutus.

(3) Avalik sektor eelistab võimalusel olemasoleva hoone renoveerimist või uusehituse planeerimisel arvestab teenusvõrgustiku ja asularuumi kompaktsust.

(4) Täidesaatva riigivõimu asutuste autod on 2035. aastaks kasvuhoonegaaside heitevabad, välja arvatud alarm- ja eriotstarbelised sõidukid.

(5) Kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamiseks ei toeta avalik sektor fossiilkütustel töötavate eraldiseisvate katelde paigaldamist hoonetesse, välja arvatud need, mis on enne 2025. aastat valitud investeeringute tegemiseks kooskõlas määrusega (EL) 2021/241, määruse (EL) 2021/1058 artikli 7 lõike 1 punkti h alapunkti i kolmanda taandega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 artikliga 73.

§ 37. Kasvuhoonegaaside jalajälje hindamine ja vähendamine

(1) Täidesaatva riigivõimu asutuste ning riigile kuuluvate äriühingute, kelle põhitegevuseks on ministriumite infotehnoloogia haldus ja arendus ning riigi kinnisvara haldus ja arendus, kasvuhoonegaaside jalajälge hinnatakse kord aastas.

(2) Lõikes 1 nimetatud hindamist korraldab Kliimaministeerium, välja arvatud juhul, kui vastav valitsusasutus, hallatav riigiasutus või äriühing avaldab soovi seda ise korraldada.

(3) Kliimaministeerium võib kasvuhoonegaaside jalajälje hindamiseks sõlmida halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepingu riigi omandis oleva äriühinguga, kelle põhitegevus on keskkonnauuringute läbiviimine.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asutused planeerivad ja rakendavad lõikes 1 sätestatud hindamise alusel kasvuhoonegaaside jalajälje vähendamise meetmeid.

(5) Kasvuhoonegaaside jalajälje hindamise tulemused avalikustatakse asutuse kodulehel, arvestades põhitegevusest tulenevate avalikustamise piirangutega.

§ 38. Avaliku sektori kohustused kliimamuutuste leevendamisel ja kliimamuutustega kohanemisel

(1) Riigiasutustel ja kohaliku omavalitsuse üksustel on kohustus planeeringute, strateegiliste arengudokumentide ja tegevusplaanide koostamisel ja elluviimisel ning nii palju kui võimalik haldusotsuste tegemisel arvestada käesolevas seaduses sätestatud kliimamuutuste leevendamise ning kliimamuutustega kohanemise põhimõtete ja eesmärkidega ning kliimarisikide hinnanguga.

(2) Riigiasutustel ja kohaliku omavalitsuste üksustel on kohustus planeeringute, strateegiliste arengudokumentide ja tegevusplaanide koostamisse ja elluviimisesse ning nii palju kui võimalik haldusotsuste tegemisse integreerida kliimakindluse tagamine ning edendada ja eelistada looduspõhiseid lahendusi, mis:

1) toetavad inimeste heaolu ja tervist, looduslikku mitmekesisust, kasvuhoonegaaside sidumist, süsinikuvaru hoidmist, ökosüsteemide hea seisundi säilimist ja toimimist;

2) arendavad elukeskkonda, looduse hüvesid ja kliimamuutuste mõjuga kohanemist toetavat rohevõrgustikku;

- 3) edendavad elanikkonna teadlikkust, toetavad kliimavaldkonna teadmiste lõimimist iga haridustaseme õppekavasse, sealhulgas elukestvasse õppesse ning suurendavad kohalike kogukondade ja ühiskonna valmisolekut kliimarisikidega toime tulekuks;
- 4) maandavad ja leevendavad ekstreemsetest ilmaoludest ja kliimarisikidest tekkivaid ohte, sealhulgas tormi- ja üleujutusriske, ohte veevarudele ning kuumalainete ja põudade mõju;
- 5) soodustavad kestlikke liikumisvalikuid.

§ 39. Riiklik energia- ja kliimakava

(1) Riiklik energia- ja kliimakava on Euroopa Parlamendi ja nõukogu (EL) määruse 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1–77), artikli 3 lõike 1 kohane kliimameetmete ülevaade, kuhu koondatakse valdkonna arengukavade, programmide ja riigieelarve strateegia energia- ja kliimameetmed.

(2) Riikliku energia- ja kliimakava koostamise algatab ja selle koostamist korraldab Kliimaministerium.

(3) Riikliku energia- ja kliimakava kinnitab Vabariigi Valitsus.

§ 40. Kohaliku omavalitsuse energia- ja kliimakava

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus või tema volitusel kohaliku omavalitsuse üksuste liit koostab kohaliku omavalitsuse energia- ja kliimakava, kus on seatud kvantitatiivsed kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgid, mis panustavad riiklike kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärkide täitmisel, ning kliimamuutustega kohanemise eesmärgid koos tegevuskavaga nende eesmärkide saavutamiseks.

(2) Kohaliku omavalitsuse energia- ja kliimakava võib olla eraldiseisev dokument või kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa.

(3) Kohaliku omavalitsuse energia- ja kliimakava kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korraldamise seaduse § 37² lg 1 kehtestatud korra alusel.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuste liit uuendab energia- ja kliimakava vähemalt iga viie aasta tagant.

(5) Täpsemad nõuded kohaliku omavalitsuse energia- ja kliimakava sisule kehtestab kliimaminister määrusega.

§ 41. Linnaruumi ja looduse lõimimise kava

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus koostab vähemalt 10 000 elanikuga linna kui asustusüksuse kohta linnakeskkonnas kliimamuutustega kohanemiseks käesoleva seaduse § 38 lõike 2 punktides 1, 2 ja 4 nimetatud meetmete võtmiseks eraldi dokumendina või energia- ja kliimakava või muu arengudokumendi osana linnaruumi ja looduse lõimimise kava, milles seatakse muuhulgas rohealade osakaalu eesmärk linnas.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus uuendab linnaruumi ja looduse lõimimise kava vähemalt iga kümne aasta tagant.

(3) Nõuded linnaruumi ja looduse lõimimise kava koostamiseks kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 42. Kaasamine

(1) Käesoleva seaduse §-des 39–41 nimetatud kavade koostamisse kaasatakse asjakohased riigiasutused, kohaliku omavalitsuse üksused, valitsusvälised organisatsioonid, ettevõtjate ja mittetulundusühingute ning nende liitude esindajad ning teised huvitatud isikud, lähtudes asjaomase kava sisust.

(2) Kaasamisviisid ja -kanalid valitakse sellised, et kaasamine oleks tõhus ja võimalikult varajane.

5. peatükk

Kliimaeesmärkide elluviimise rahastamine

§ 43. Riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse investeeringute kooskõla põhimõtete ja kliimaeesmärkidega

Riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse investeeringute planeerimisel hinnatakse ja arvestatakse käesolevas seaduse sätestatud põhimõtteid ja eesmärke.

§ 44. Heitkogustega kauplemise süsteemide lubatud heitkoguse ühikute enampakkumistulude planeerimine ja kasutamine

(1) Atmosfääriõhu kaitse seaduse §-s 161 sätestatud heitkogustega kauplemise süsteemide lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel saadud tulu kasutatakse kooskõlas käesolevas seaduses sätestatud eesmärkide ja põhimõtetega.

(2) Atmosfääriõhu kaitse seaduse §-s 161 sätestatud enampakkumisel saadud tulu kasutamise kriteeriumid kehtestab kliimaminister igal aastal 1. novembriks, lähtudes käesoleva seaduse eesmärkidest.

(3) Ministeeriumidelt saadud ettepanekute alusel ning lähtudes käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud kriteeriumidest teeb kliimaminister Vabariigi Valitsusele ettepaneku atmosfääriõhu kaitse seaduse §-s 161 sätestatud enampakkumisel saadud tulu kasutamise jaotuseks riigi eelarvestrateegias.

(4) Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi riigile laekuvast tulust suunatakse vähemalt 30% ulatuses erasektorile roheinnovatsiooni ja -tehnoloogiate arendamise ja kasutuselevõtu toetamiseks.

6. peatükk

Kliimamuutuste leevendamise ja kohanemise aruandlus, seire ja prognooside koostamine

§ 45. Kliimamuutuste leevendamise ja kohanemise aruandluse, seire ja prognooside koostamise korraldamine ja koostajad

(1) Kliimaministerium koordineerib ja korraldab kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise alase aruandluse, seire, prognooside ja hinnangute (edaspidi *kliimaaruanne*) koostamist.

(2) Kliimaministerium võib kliimaaruande koostamise ülesande käesoleva seaduse § 46 lõike 1 punktis 1 ja lõikes 2 sätestatud osas üle anda atmosfääriõhu kaitse seaduse § 143 nimetatud halduslepinguga.

(3) Käesoleva seaduse § 46 lõike 3 punktis 1 nimetatud hinnangu koostamise korraldab Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium.

(4) Käesoleva seaduse § 46 lõike 3 punktis 5 nimetatud hinnangu koostab Keskkonnaagentuur.

§ 46. Kliimaaruande koostamise aeg ja aruande ülesehitus

(1) Kliimaaruanne koostatakse kord aastas ja see sisaldab:

1) riikliku kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuuri andmeid;

2) kliimaeesmärkide täitmise hinnangut;

3) kasvuhoonegaaside jalajälje hindamiste ja meetmete ülevaateid vastavalt § 37 lõigetes 1 ja 4 sätestatule.

(2) Vähemalt igal teisel aastal sisaldab kliimaaruanne lisaks lõikes 1 sätestatule riiklikku kasvuhoonegaaside heitkoguste prognoosi.

(3) Vähemalt igal viiendal aastal, kolm aastat enne käesoleva seaduse § 27 lõikes 2 sätestatud riigi kasvuhoonegaaside heitkoguse eesmärkide saavutamise tähtaegu, ning esmakordselt aastal 2027 sisaldab kliimaaruanne lisaks lõikes 1 ja asjakohasel juhul lõikes 2 sätestatule:

1) konkurentsivõime hinnangut;

2) kliimaeesmärkide asjakohasuse ja piisavuse ülevaadet;

3) tehnoloogilise valmisoleku, sh süsiniku kinni püüdmise tehnoloogiate, hinnangut;

4) analüüsi toetuste, maksuerisuste ja keskkonnatasude osas, mis on vastuolus kliima- ja keskkonnanäesmärkidega;

5) kliimariskide hinnangut.

§ 47. Kliimaaruande sisu

(1) Käesoleva seaduse § 46 lõike 1 punktis 1 nimetatud riiklik kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuur ja sama paragrahvi lõikes 2 nimetatud kasvuhoonegaaside heitkoguste prognoos koostatakse Pariisi kokkuleppe osaliste otsusega kinnitatud kõige ajakohasema valitsustevahelise kliimamuutuste nõukogu (IPCC) arvutusmetoodika kohaselt.

(2) Käesoleva seaduse § 46 lõike 1 punktis 2 nimetatud kliima eesmärkide täitmise hinnang sisaldab vähemalt:

1) ülevaadet kasvuhoonegaaside heitest kõige hilisema kasvuhoonegaaside heitkoguste inventuuri põhjal;

2) ülevaadet kasvuhoonegaaside heite prognoosist olemasolevate ja kavandatavate meetmetega;

3) ülevaadet seiratavaks ajavahemikuks seatud kliimamuutustega kohanemise eesmärkide täitmisest;

4) meetmete senise mõju analüüsi ja hinnangut meetmete senisele toimimisele, nendes sektorites kus võimalik;

5) ettepanekuid olemasolevate ja kavandatavate meetmete muutmiseks või uute lisameetmete rakendamiseks koos hinnanguga nende meetmete kasvuhoonegaaside heite vähendamise

potentsiaalile ning keskkonnale ja majandusele, sealhulgas konkurentsivõimele, avalduvale mõjule.

(3) Käesoleva seaduse § 46 lõike 3 punktis 5 nimetatud kliimariskide hinnang käsitleb:

- 1) kliimamuutuste võimalikke projektsioone keskpikas ja pikas perspektiivis;
- 2) tegevusvaldkondi ja piirkondi Eestis, kus kliimamuutustega kaasnevad riskid on eriti suured;
- 3) kohanemisvõimalusi riskide maandamiseks.

(4) Käesoleva seaduse § 46 lõike 3 punktis 2 sätestatud kliimaeesmärkide asjakohasuse ja piisavuse ülevaatamise käigus:

- 1) vaadatakse läbi käesolevas seaduses sätestatud kliimaeesmärkide asjakohasus, täitmine ning prognoositud heite vähendamise trajektoor ja kasvuhoonegaaside heitkoguste sektorite vaheline jaotus;
- 2) võetakse arvesse kliimaaruandes esitatud andmeid, Euroopa Liidu regulatiivset raamistikku ja rahvusvahelisi arenguid.

(5) Kliimaeesmärkide asjakohasuse ja piisavuse ülevaatamise kaasatakse asjakohased riigiasutused, kohaliku omavalitsuse üksused, valitsusvälised organisatsioonid, ettevõtjate ja mittetulundusühingute ning nende liitude esindajad ning teised huvitatud isikud.

§ 48. Kliimaaruande menetlus ja avalikustamine

(1) Kliimaaruanne koostatakse iga aasta 30. aprilliks.

(2) Kliimaaruanne saadetakse hinnangu andmiseks kliimanõukogule. Kliimanõukogu annab hinnangu kahe kuu jooksul alates aruande esitamisest.

(3) Valdkonna eest vastutav minister esitab kliimaaruande koos kliimanõukogu hinnanguga Vabariigi Valitsusele.

(4) Vabariigi Valitsus esitab kliimaaruande koos kliimanõukogu hinnanguga Riigikogule hiljemalt sama aasta 1. novembriks.

(5) Riigikogu arutab aruannet ja koostab sellele ametliku vastuse, mis kajastab Riigikogu seisukohti kliimanõukogu tõstatatud punktide ja kliimaaruandes esitatud teemapüstituste osas.

(6) Riigikogu ametlik vastus kliimaaruandele peab olema vastu võetud ja avalikustatud hiljemalt aruande esitamise aastale järgneva aasta 15. märtsiks. Vajadusel võib vastutav minister määrata vastuse esitamise tähtaegadele pikenduse, mis ei ületa kolme kuud.

(7) Kliimaaruanne koos sellele antud kliimanõukogu hinnanguga, aruande lihtsustatud kokkuvõttega ning hinnangute aluseks olevate andmete ja kasutatud meetodikatega avaldatakse Kliimaministeeriumi kodulehel viie tööpäeva jooksul pärast Riigikogule esitamist.

(8) Kliimariskide hinnangut sisaldava kliimaaruandega koos avaldatakse kliimariskide hinnangu alusandmed ja kasutatud meetodika.

§ 49. Kliimaaruande põhjal arengukavade ja programmide uuendamine ning kliimaeesmärkide ja meetmete kohandamine või uute kliimaeesmärkide seadmine

- (1) Kliimaaruande põhjal uuendatakse vajaduse korral kliimaeesmärkide saavutamise tagamiseks arengukavasid ning programme, arvestades riigieelarve seaduse § 20 lõike 5 sätestatud korda.
- (2) Kliimaaruande alusel, eelkõige arvestades käesoleva seaduse §-s 47 sätestatud kliimaeesmärkide ülevaatamise tulemusi, teeb valdkonna eest vastutav minister vajaduse korral ettepanekud Vabariigi Valitsusele kliimaeesmärkide või meetmete kohandamiseks või täiendavate või uute eesmärkide seadmiseks.
- (3) Käesoleva seaduse § 46 lõike 3 punktis 4 nimetatud analüüsi tulemustele tuginedes teeb valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele ettepanekud aastaks 2035 kliima- ja keskkonnanäesmärkidega vastuolus olevate toetuste, maksuerisuste ja keskkonnatasude lõpetamiseks.

7. peatükk **Kliimanõukogu**

§ 50. Kliimanõukogu

- (1) Kliimanõukogu on teaduslikku ekspertiisi omav nõuandev kogu, mis:
 - 1) nõustab Vabariigi Valitsust teaduspõhise kliimapoliitika kujundamisel;
 - 2) jälgib kliimaeesmärkide täitmist, nende teaduspõhisust ja annab hinnanguid eesmärkide täitmisega seotud aruannetele;
 - 3) teeb ettepanekuid Vabariigi Valitsusele kliimaeesmärkide saavutamiseks ning vajalike meetmete rakendamiseks;
 - 4) osaleb kliimaeesmärkide asjakohasuse ja piisavuse ülevaatamisel.
- (2) Kliimanõukogu on ülesannete täitmisel sõltumatu ega võta vastu juhiseid Kliimaministeeriumilt, Vabariigi Valitsuselt ega muudelt avaliku või erasektori asutustelt, organisatsioonidelt ega isikutelt.
- (3) Kliimanõukogu koosseisu kinnitab Teadus- ja Arendusnõukogu ettepanekul Vabariigi Valitsus korraldusega.
- (4) Kliimanõukogu teenindamise ja sellega seotud kulude katmise tagab Kliimaministeerium.
- (5) Kliimanõukogu koosneb kuni 7 eksperdist, kellel on laialdased ja kõrgetasemelised akadeemilised teadmised kliimanõukogu ülesannete täitmiseks.
- (6) Kliimanõukogu liikmetele makstakse kliimanõukogu töös osalemise eest tasu.
- (7) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 nimetatud hinnang avalikustatakse kliimaministeeriumi kodulehel. Kliimanõukogu esindaja tutvustab hinnangut Riigikogule.
- (8) Kliimanõukogu põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.
- (9) Kliimanõukogu põhimääruses määratakse kliimanõukogu õigused, kohustused, töökord, sealhulgas liikmete arv ja nimetamise kord, ametiaeg ja nõukogu esindamise kord, otsuste tegemise kord, kliimanõukogu asjaajamise kord ja tasustamise kord ning tasumäärad.

8. peatükk **Rakendussätted**

1. jagu **Seaduse rakendamine**

§ 51. Kasvuhoonegaaside jalajälje hindamine

Käesoleva seaduse § 37 lõikes 1 sätestatud kasvuhoonegaaside jalajälje hindamise kohustust rakendatakse kuni 2027. aasta 1. jaanuarini ministeeriumite, hallatavate riigiasutuste, kelle põhitegevuseks on ministeeriumite infotehnoloogia haldus ja arendamine ning riigi äriühingute, kelle põhitegevuseks on riigi kinnisvara haldus ja arendus, puhul.

§ 52. Kohaliku omavalitsuse energia- ja kliimakavade ning linnaruumi ja looduse lõimimise kava ajakohastamine ja kehtestamine

(1) Kohaliku omavalitsuse energia- ja kliimakava ja käesoleva seaduse § 41 lõikes 1 sätestatud juhul ka linnaruumi ja looduse lõimimise kava peab kohaliku omavalitsuse üksus kinnitama kahe aasta jooksul pärast § 40 lg 5 ja § 41 lg 3 nimetatud määruste jõustumist.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus, kellel on varem koostatud energia- ja kliimakava, peab selle viima vastavusse käesoleva seaduse § 40 lõike 5 alusel kehtestatud nõuetele kahe aasta jooksul pärast § 40 lg 5 nimetatud määruse jõustumist.

§ 53. Valdkonna programmide kooskõlla viimine kliimaeesmärkide ja põhimõtetega

- (1) Kliimaministeerium koostab koostöös teadlaste ja huvirühmadega 12 kuu jooksul peale käesoleva seaduse jõustumist kliimamuutustega kohanemise teekaardi, mis aitab § 35 lõikes 3 sätestatust tulenevalt erinevatel valdkondadel sisustada kohanemisega seotud olulisi tegevusi ning seada sektoraalsed kohanemise eesmärgid.
- (2) Ministeeriumid viivad hiljemalt 12 kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates oma valdkonna programmid kooskõlla kliimamuutuste leevendamise ning kliimamuutustega kohanemise põhimõtete ja eesmärkidega vastavalt § 35 lõikes 3 ja § 38 sätestatule.

§ 54. Turba kaevandamise põhimõtete muutmine maakasutussektori eesmärkide saavutamiseks

Kliimaministeerium töötab välja käesoleva seaduse § 34 lõikes 4 sätestatud turbasektori eesmärkide saavutamiseks vajalikud turba kaevandamise põhimõtete muudatused ja esitab maapõueseaduse muutmiseks ettepaneku 2026. aasta 1. jaanuariks, vajaduse korral ka ettepanekud maapõueseaduse alusel antud õigusaktide muutmiseks.

§ 55. Kasvuhoonegaaside heite vähendamist toetavate tehnoloogiate arendamiseks sobilike maa-alade väljaselgitamine

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostöös Kliimaministeeriumiga:

- 1) korraldab kasvuhoonegaaside heite vähendamist toetavate tehnoloogiate arendamiseks sobilike maa-alade välja selgitamist hiljemalt 30. aprilliks 2026. aastaks.
- 2) korraldab vajaduse korral tehnoloogiate arendamiseks sobilike maa-alade kasutusele võtmiseks vajalike menetlustoimingute tegemist, et lihtsustada kasvuhoonegaaside heite vähendamist toetavate tehnoloogiate katsetamist.

§ 56. Kasvuhoonegaaside heite vähendamise või sidumise ja kliimasäästlike tehnoloogiate katsetamiseks vajaliku õigusruumi täiendamine keskkonnakaitselubade andmisel

Kliimaministeerium esitab 12 kuu jooksul peale seaduse jõustumist Vabariigi Valitsusele õigusaktide muutmise ettepanekud kasvuhoonegaaside heidet vähendavate või kasvuhoonegaase siduvate või muude kliimasäästlike tehnoloogiate katsetamise lihtsustamiseks ning prioriteetsete tehnoloogiate valiku kriteeriumid, lähtudes nende potentsiaalset vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning parandada ressursitõhusust.

2. jagu Seaduste muutmise

§ 57. Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise

Atmosfääriõhu kaitse seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 130 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Käesolevas seaduses kasutatakse terminit kasvuhoonegaasid kliimakindla majanduse seaduse tähenduses.“;
- 2) paragrahvi 133 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„Süsinikdioksiidi ekvivalent on ühik, millega väljendatakse kasvuhoonegaaside kogust, mis on ümber arvatud süsinikdioksiidi koguseks kliimakindla majanduse seaduse § 4 kohaselt.“;
- 3) paragrahv 134 tunnistatakse kehtetuks;
- 4) paragrahvi 161 lõike 1 esimese lause tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(1) Enampakkumisel saadud tulu laekub riigieelarvesse ning seda kasutatakse kooskõlas kliimakindla majanduse seaduses sätestatud kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise eesmärkide ja riigi eelarvestrateegiaga.“

§ 58. Ehitusseadustiku täiendamine

Ehitusseadustikus tehakse järgmised täiendused:

- 1) seaduse 7. peatüki pealkirja täiendatakse pärast sõnu „Hoone energiatõhusus“ sõnadega „ja olelusringi süsinikujalajälg“;
- 2) seaduse 7. peatükki täiendatakse §-dega 69⁵–69⁷ järgmises sõnastuses:

„§ 69⁵. Nõuded püstitatava hoone olelusringi süsinikujalajäljele

- (1) Hoone olelusringi süsinikujalajälg on arvutuslik näitaja, mille abil väljendatakse hoone mõju keskkonnale hoone arvestusliku olelusringi jooksul.
- (2) Püstitatava hoone olelusringi süsinikujalajälje arvutustulemus kantakse püstitatavale hoonele antavale energiamärgisele.

(3) Hoone olulusringi süsinikujalajälje arutamise meetodika, nõuded süsinikujalajälje arutamise lähteandmete ja tulemuste esitamise kohta kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 69⁶. Püstitatava hoone olulusringi süsinikujalajälje piirväärtus

(1) Püstitatava hoone olulusringi süsinikujalajälg ei tohi ületada kehtestatud süsinikujalajälje piirväärtust.

(2) Püstitatava hoone olulusringi süsinikujalajälje piirväärtused kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 69⁷. Nõuded avaliku sektori omandisse kuuluva oluliselt rekonstrueeritava hoone olulusringi süsinikujalajäljele

(1) Avaliku sektori omandisse kuuluva hoone olulisel rekonstrueerimisel arvutatakse hoone olulusringi süsinikujalajälg.

(2) Avaliku sektori omandisse kuuluva oluliselt rekonstrueeritava hoone olulusringi süsinikujalajälje arvutustulemus kantakse projekteeritavale hoonetele antavale energiamärgisele.

(3) Avaliku sektori omandisse kuuluva oluliselt rekonstrueeritava hoone olulusringi süsinikujalajälje arutamise meetodika, nõuded süsinikujalajälje arutamise lähteandmete ja tulemuste esitamise kohta kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“

§ 59. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse täiendamine

Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadust täiendatakse §-ga 30⁸ järgmises sõnastuses:

„§ 30⁸. Ehitusseadustiku §-des 69⁵–69⁷ sätestatud nõuete rakendamine

(1) Kuni 2029. aasta 31. detsembrini rakendatakse ehitusseadustiku § 69⁵ nõudeid vaid hoonetele, mille suletud netopind on suurem kui 1000 m² eeldusel, et ehitusloa taotlus on esitatud alates 2025. aasta 1. juulist kuni 2029. aasta 31. detsembrini.

(2) Alates 2030. aasta 1. jaanuarist rakendatakse ehitusseadustiku § 69⁵ nõudeid hoonetele, mille ehitusteatis või ehitusloa taotlus esitatakse alates nimetatud kuupäevast.

(3) Ehitusseadustiku § 69⁷ nõudeid rakendatakse riigihangete seaduse § 5 lõike 2 tähenduses avaliku sektori omandisse kuuluvate oluliselt rekonstrueeritavate hoonete suhtes, mille ehitusteatis või ehitusloa taotlus esitatakse alates 2030. aasta 1. jaanuarist.

(4) Ehitusseadustiku §-s 69⁶ sätestatud olulusringi süsinikujalajälje piirväärtust ei kohaldata hoonete suhtes, mille püstitamiseks on ehitusloa taotlus või ehitusteatis esitatud enne 2030. aasta 1. jaanuarit.

(5) Ehitusseadustiku §-s 69⁶ sätestatud olelusringi süsinikujalajälje piirväärtust ei kohaldata riigihangete seaduse § 5 lõike 2 tähenduses avaliku sektori omandisse kuuluvate oluliselt rekonstrueeritavate hoonete suhtes.“.

§ 60. Energiamaajanduse korralduse seaduse muutmine

Energiamaajanduse korralduse seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) seaduse § 3 lõige 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
„(9) Vabariigi Valitsus seab riikliku energiatõhususe eesmärgi aastani 2030.“;
- 2) seaduse § 14 lõikes 4 asendatakse tekstiosa „sama määruse alusel koostatavas lõimitud riiklikus energia- ja kliimakavas“ tekstiosaga „kliimakindla majanduse seaduse §-s 39 nimetatud riiklikus energia- ja kliimakavas“.

§ 61. Maapõueseaduse muutmine

Maapõueseaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 55 lõiget 2 täiendatakse punktiga 14 järgmises sõnastuses:
“14) taotletakse kaevandamisluba põlevkivi kaevandamiseks selliste toodete tootmise eesmärgil, mida kasutatakse lõpp-produktina energiakandjana.”;
- 2) paragrahvi 55 täiendatakse lõikega 2² järgmises sõnastuses:
“(2²) Energiakandja käesoleva seaduse tähenduses on põlevkivist toodetud aine või nähtus, millest saab energiat toota.”;
- 3) paragrahvi 56 lõike 1 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
“6) maavara kasutusala mäeeraldise osade kaupa, kui see on erinev.”;
- 4) paragrahvi 68 täiendatakse lõikega 1² järgmises sõnastuses:
“(1²) Põlevkivi kaevandamise loal mäeeraldise laiendamisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 55 lõike 2 punktis 14 sätestatut.”;
- 5) paragrahvi 71 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:
“4) põlevkivi kaevandamisloa omaja kasutab kaevandamisloa alusel kaevandatud põlevkivi selliste toodete tootmise eesmärgil, mida kasutatakse lõpp-produktina energiakandjana ja loa omajat on sellise rikkumise eest karistatud.”;
- 6) 4. peatüki 4. jao pealkirjas asendatakse sõnad “kaevandamise andmete” sõnadega “kaevandamise ja põlevkivi kasutamise andmete”;
- 7) paragrahvi 77 pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
“§ 77. Kaevandamismahu aruande ja põlevkivi kasutamise andmete esitamine”;
- 8) paragrahvi 77 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:
“(1¹) Põlevkivi kaevandamisloa omaja esitab kord aastas koos kaevandamismahu aruandega kaevandamisloa andjale järgmised andmed loa alusel kaevandatud põlevkivi kasutamise kohta:
1) koht (maavara plokk või plokid), kust põlevkivi kaevandati;
2) kasutusotstarve ja maht;
3) kasutamise aeg ja koht.”;

9) paragrahvi 77 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

“(2) Kaevandamismahu aruandele esitatavad nõuded, sealhulgas selle sisu ning aruande vormi, põlevkivi kasutamise kohta esitatavate andmete täpsustatud loetelu ja esitamise tähtaja ning kaevandamismahu aruande esitamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.”;

10) seadust täiendatakse §-dega 135¹¹ ja 135¹² järgmises sõnastuses:

“§ 135¹¹. Käesoleva seaduse § 55 lõike 2 punkti 14 ülevaatamine

Kui kliimakindla majanduse seaduse § 46 lõike 3 punktis nimetatud hinnangu tulemustest nähtub, et süsiniku kinni püüdmise tehnoloogia Eesti põlevkivisektoris on majanduslikult tasuv ja tehniliselt toimiv ning kooskõlas ELi ja rahvusvaheliste regulatsioonidega, teeb valdkonna eest vastutav minister ettepaneku Vabariigi Valitsusele käesoleva seaduse § 55 lõike 2 punkti 14 üle vaatamiseks.

§ 135¹². Põlevkivi kasutamistarbega seotud nõuete kohaldamine

(1) Käesoleva seaduse § 55 lõike 2 punkti 14 kohaldatakse ka enne käesoleva paragrahvi jõustumist esitatud põlevkivi kaevandamise loa saamise taotlustele.

(2) Käesoleva seaduse § 68 lõiget 1² kohaldatakse ka enne käesoleva paragrahvi jõustumist esitatud mäeeraldise laiendamise taotlustele, välja arvatud juhul, kui taotlus on esitatud mäeeraldisega piirneva ala kohta ja loa kehtivusaega ei pikendata.

(3) Käesoleva seaduse § 71 lõike 1 punkti 4 ja § 77 lõiget 1¹ ei kohaldata enne käesoleva paragrahvi jõustumist antud kaevandamislubade suhtes, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud taotluste ja pärast käesoleva paragrahvi jõustumist esitatud laiendamise taotluste alusel laienenud mäeeraldise osalt kaevandatava maavara suhtes.”.

§ 62. Planeerimisseaduse muutmine

1) paragrahvi 12 lõikest 3 jäetakse välja sõnad „võimaluse korral“ ning lisatakse sõna „keskkonnasäästlikke“ järele „, looduspõhiseid“;

2) paragrahvi 12 täiendada lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Planeerimisel tuleb arvestada kliimakindla majanduse seaduses sätestatud kliimamuutuste leevendamise ning kliimamuutustega kohanemise põhimõtete ja eesmärkidega, kliimarisikide hinnanguga ning planeerida nende eesmärkide saavutamiseks asjakohaseid meetmeid, toetades muuhulgas kasvuhoonegaaside sidumise võimekust ning seades prioriteediks looduskeskkonna säilitamise ja taastamise.“

§ 63. Riigihangete seaduse muutmine

Riigihangete seaduses tehakse järgmised muudatused:

- 1) paragrahvi 2 lõiget 2 täiendatakse lisades pärast sõna „sotsiaalsete“ tekstiosa „ja julgeoleku“ ning asendatakse sõna „keskkonnahoidlike“ tekstiosaga „keskkonna-, sealhulgas kliimahoidlike“;
- 2) Paragrahvi 77 lõiget 4 täiendatakse punktiga 21 järgmises sõnastuses:
„21) tingimused, mis soodustavad vähemalt ühte järgmistest tegevustest: kliimasäästlike tehnoloogiate arendamine ja madalama süsinikujalajäljega toodete eelistamine või energiatõhusate seadmete kasutamine või ringmajandus.“;
- 3) Paragrahvi 77 täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punkt 21 ei kohaldu riigihankele, mille eseme suhtes ei ole võimalik riigihanke alusdokumentides kirjeldatud põhjendustel nimetatud nõuet täita või riigihanke eseme suhtes, millele kehtivad kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid.“
- 4) Paragrahvi 175 täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses: Hankija ei ole kohustatud järgima käesoleva seaduse paragrahvi 77 lõike 4 punktis 21 sätestatud nõuet.

3. jagu **Seaduse jõustumine**

§ 64. Seaduse jõustumine

Käesoleva seaduse § 40 lg 1 ja 5, § 41 lg 1 ja 3 ning § 61 jõustuvad 2026. aasta 1. jaanuaril.

Käesoleva seaduse § 61 punktid 2-4 jõustuvad 12 kuu möödumisel käesoleva seaduse jõustumisest arvates.